

Ljubezenska tematika

V romanu je ljubezen osrednja tematika, iz katere izhajajo vse druge, predvsem bivanjska tematika in zavedanje posameznika v odnosu, do sebe in sveta. Izhodišče je ljubezen med Matjažem in Nastjo, ki ni srečna in ki se izteka. (--> iz listov) S tem, ko imamo možnost vpogleda v dogajanje skozi oči obeh glavnih junakov, opazimo razliko med ljubimcema. Nastja na primer sprejme dejstvo, da sta se v podzemni izgubila, radozivo in humorno. Matjaz pa niti ne dojame milost edinstvenega trenutka ter možnosti za poglobljanje njunega odnosa. Odsotnost njegove empatije poleg že omenjenih potez (avtodestruktivni individualizem, metodični nihilizem, odklanjanje razvojne logike ...) povzroči, da se ljubimca odmikata na vseh ravneh - v ljubezni, custvovanju, zahtevah do sebe in misljenju. Razlikujeta se tudi v filozofiji ljubezni. Matjaz namrec meni, da je „ljubezen po definiciji prostovoljno suzenjstvo, droge prav tako.“

Matjaževo dojemanje ljubezni skozi celoten roman občutimo kot nemoč reševanja problemov. Ne stori ničesar, da bi rešil propadajoči odnos. Zaveda se svojega uničujočega delovanja in pristopa, zato se predaja alkoholu in pozabljanju. Zaradi ponosa, ki se naprimer kaže pred Romeom (pred lokalom, kjer sedi z Mitjo), ne bo rekel niti ene pozitivne besede, ki bi Nastji dajala upanje, da bo bolje. Minimalen korak stori le po njeni končni jezi, ko mu vrže v obraz krtačo – nekaj trenutkov pozneje se ji pijan približa in skuša telesno, z dlanmi (ne pa s čustvi) popraviti zapravljenost. Zavrnitev ga najprej doseže telesno (otrdita mu vrat in piščal) nato pa duhovno (otrdi mu up, da se stvari lahko vrnejo v red).

(branje odlomka??)

Matjaževa in Nastjina skupna pozitivna izkušnja je preteklost, njuna potovanja po Grčiji, Amsterdamu, Barceloni in Londonu, ko nista imela ničesar in ničesar nista potrebovala, ko sta bila mlada in polna pričakovanj.

Motiv telesne privlačnosti je nakazan skozi Matjažev odnos do Eve, ki jo dojema tudi kot poznavalko njegovih pesmi, predvsem pa kot mlado, pogledljivo, modrooko delkle. Vrhunec njegovega približevanja Evi je poljubljanje njenega vratu pred KUDom. Spremljamo lahko tudi dva različna pogleda na stvari : moški in ženski princip. Glavna moška lika, Matjaž in Mitja dojemata odnos med moškim in žensko kot odnos, v katerega ni treba vlagati pretiranih čustev. To v celoti velja za Mitjo, ki dojema ženske kot spolne objekte, dokler jih ne osvoji, potem pa ga načeloma ne zanima več in gleda za drugimi. Matjažev princip pa je podoben, vendar je njegova velika ovira alkohol, pri zapeljevanju mlajših deklet pa tudi starost, kar sicer nekako nadomešča s slavo. Kaže sicer več čustev kot Mitja, a jih ni sposoben izražati, večinoma zaradi moškega ponosa. (*Če me že mora podreti avto, čemu me ne podre tvoja ljubezen?*)

Bivanjska tematika

Bivanjska (eksistencialistična) tematika in iskanje clovekovega smisla v svetu doloca vse tri glavne junake.

Matjaz se ze od samega zacetka sprasuje, kaj je smisel njegovega zivljenja, ustvarjanja, zakaj vse skupaj sploh pocne. Enolicnost ga utesnjuje, preveva ga občutek nesposobnega posameznika. Nezadovoljen je sam s sabo, ceprav ga ljudje dobro sprejemajo. Njegova energija mu polzi iz rok - tega se zaveda - in zdi se mu, da je zavozil celo zivljenje.

Po eni strani je zgrozen nad svojo neaktivnostjo, vendar ne stori nicesar, da bi to popravil ali se vsaj koncno otrešel tega občutka. Spreminja se v maskoto nekega nepreklicno minulega casa, je intenzivno odtujen in "vodenoglav".

Morda si zeli nekakšno razodetje oz. razgaljenje vsega sveta, tako da bi bil svet brez navlake in jasen. Njegovo občutljivo dušo in razum namrec pretresa skrivnostnost zivljenja in vprasanje obstoja in smisla, kar zaznava v vsakdanjih popotovanjih po mestu, ki s svojo strnjeno in teznjo k racionalnosti lahko naredi cloveka izgubljenega, utesnjenega. To je morda razlog zakaj se tako rad spominja Samosa in tujih mest, saj narava s svojo preprostotjo in tuja mesta s svojo velikostjo

predstavljajo svobodo, ki si jo Matjaz tako zeli.

Torej - nekaj smisla najde v naravi. Pomlad ga tako umirja, poveže jo tudi z ljubeznijo. Tu je ze prisoten kontrast, saj Matjaz v sebi cuti, kot da poletja ne bo (izginilo bo) in da je slednje namenjeno njegovi preteklosti, njegovim prejsnjim dekletom, ljubeznim itd. Tako v strahu pricakuje jesen.

Zaradi brezbriznosti ne dojema vec sveta v svoji ostrini, obnasa se otrocje, nedoraslo. Prav zato in zaradi zatekanja k alkoholu ima slab spomin (neaktivno vkljucevanje v svet okoli njega ga nekako izolira od le-tega). Morda se niti ne zeli spominjati enolicnih dni, ko se je pocutil kot bednik (na zalost se niti ne zaveda da se tako vključuje v zaprt cikel ponavljajocih se vzponov in padcev razpolozenja, ki ne vodi nikamor).

Nekaj smisla vidi se v oziranju za mladostnicami (stik z mladostjo), toda ve, da ne bo nikoli imel (Mitjeve) ambicioznosti in da je vse preteklo del preteklosti in se ne more "posedanjiti". Smisel bi lahko nasel v ljubezni do Nastje, a namesto da bi izpeljal neko nalogo do konca, se ustavi, zavre in pade v se vecjo melanholijo. S svojo absurdnostjo, odsotnosjo in nedejavnostjo spominja na Camusovega Mersaulta iz romana Tujec. (branje obeh odlomkov)

V Matjazu najdemo motiv vecnega upornika, ki se upira na zacetku iz jasnih in smiselnih ciljev (v 60. in tudi 70. letih), pozneje pa se upira le zaradi upiranja samega kar izgubi smisel po sebi.

Nima vec jasnih vrednot, za katere bi se bojeval, toku zivljenja pa se ne more prilagoditi. Ni se zaposlil, ni si ustvaril druzine, ni zelel biti povzpeticnik v druzbi povzpeticnikov - vrednote njegovega zivljenja so druge, upira se konvencionalnosti. Je pravo nasprotje prilagodljivca v okolju.

Tematika ustvarjanja

Umetniško ustvarjanje je skupno vsem likom v romanu. Nihče od nastopajočih nima klasičnega poklica, z osemurnim delavnikom, kje v pisarni. Umetniki so ljudje, ki ne želijo biti ukalupljeni v utečene sisteme, želijo biti sami svoji gospodarji, s tem naj bi v celoti doživeli bistvo svobode in bili zaradi tega srečnejši. Toda če si umetnik, ker si to želel biti, ali to pomeni samodejno srečo?

Matjaž je kantavtor, legenda slovenskega kantavtorstva, priljubljen v Sloveniji, čeprav ga provincialnost omejuje. Skozi roman predstavlja pesmi iz nove plošče, veliko jih je nastalo (ali začelo nastajati) že pred leti, npr. V Grčiji. Pred nastopanjem ga je strah, tega premaguje s pijačo. Občinstvo ga dobro sprejema, dvorane so vedno nabito polne, aplavza mu ne zmanjka, kjub temu pa ni notranje srečen in zadovoljen. Ve, kdaj igra slabo, med igranjem pa mu misli spreletavajo druge stvari in drugi ljudje: Nastja, preteklost, boleč zob, ... Vadi le pred pomembnejšimi nastopi; ko je bil povabljen v KUD, je vabil več kot uro na an, izogibal se je tudi gostilnam. V teh redkih trenutkih pokaže nekaj resnosti, nekaj zanimanja za to, kako bo izpeljal nastop. Njegove obveznosti so tudi intervjuji, ki jih sovraži, čeprav mu je odgovarjanje na Mitjeva vprašanja prjetno, ker se mu zdi prepričljiv spraševalec.

Ustvarjanje spodbuja in ovira ALKOHOL; spodbudi ga pred koncertom, da gre lahko na oder, in po njem, ko dobiva nove ideje in verze; to pa je obenem tudi ovira, kajti zapušča ga spomin, ne more si zapomiti niti enega verza. Kot ustvarjalec čuti svoje pesmi kot intimne, za ožji krog, zato nastopanja pred množicami nima rad, ima se za nespektakularnega. Njegove pesmi so protihrupne, anahronistične (zastarele, nesodobne), ob njih se nikdar nič ne zgodi-primerja jih s Kunderovim romanom. Ustvarjati je začel v majnem studiu, nekdanji kolesarnici. Na začetku je bil poln energije, življenja, igral je s celim telesom, predvsem pa dušo.

Do glasbe in glasbil je bil zelo spoštljiv, sebe pa je pogosto uničeval. Je tudi samoljuben. Z veseljem sprejema pozitivno kritiko, negativnih pa ne mara (četudi so upravičene). Rad se je družil z mlajšimi od sebe, saj je mislil, da ga to ohranja mladega. Pri njem ne moremo trditi, da je srečen, ker je svobodni ustvarjalec; ne moremo trditi niti nasprotno – Matjaža si težko predstavljamo kot kaj drugega, ujet je v svojem boemskem življenju umetnika.

Motiv alkoholizma

Alkohol je razdiralna sila Matjaževega življenja. Njegova najpogostejša pijača je pivo, nikdar se ne ustavi pri enem samem, že na začetku pravi, da ima kakšna dva preveč v riti. Po prvem koncertu gre na pivo, obenem spiše še žganje, ker ga boli zob. Obnaša se kot kronični alkoholik, saj vrček zgrabi s pladnja in ga spiše do dna. (Kdor gnije se ga rad nalije) eno samo pivo v steklenici spiše na poti v mesto, ko v bifeju kupi Zvonetu brizganec. Po televizijskem snemanju pijejo s feniksi in Mitjem v Turistu vino in slatino, Matjaž si pozneje nataka vino kar v večji kozarec za vodo. Pivsko odisejajo nadaljujeta z Mitjem v Romeu ob buteljkah, ko ostane sam in je že močno pijan, se začne dreti. Vržejo ga iz lokala, pitje nadaljuje v klubu PEN, zatem pa v nočnem klubu. Naslednji večer je v kopalnici pil viski z izgovorom, da Nastje ni doma. Pijači se je odrekel le pred nastopom v KUDu, čeprav je pozneje vse nadoknadil. Poleg slatine v Turistu je kapučino v Saxu v Evini družbi edina nealkoholna pijača. Morda se evi ni znova želel prikazovati v luči alkoholika ali pa se ji je zgolj prilagodil. Pred koncertom in po njem znova pije viski, kot pravi, mu je *viskič prijetno zavozlal možgane*. Tudi viski pije zelo hitro, da se začne skoraj daviti. Med Evinimi prijatelji z mize vzame pivo, organizator pa prinese še eno steklenico viskija, ki ga Matjaž spet pije. Zadnjič ga z alkoholom srečamo na Pimlicu, kjer ima ob sebi vrečko s steklenico žgane pijače.

Matjaž je alkoholni odvisnik, pitja ne moremo imeti le za občasno dejanje, ki mu služi le za spodbudo, pitje je del njegovega življenja, tako redko kot povprečen posameznik seže po alkoholu, si on privoščiči abstinenco – v romanu le nekaj dni pred koncertom v Kudu. Pozitivnih učinkov alkohola je zelo malo, Matjaža je strah pred nastopanjem, v alkoholu zato išče pogum, orodje, s katerim želi premagati notranjo negotovost. Bistveno več je negativnih posledic; te se kažejo na njem samem, telesno (potenje, srčna aritmija, izgubljanje spomina, uničena in razpokana koža, slabi zobje) in na odnosu do ljudi okrog sebe, saj jih pogosto žali, postaja hladen, neobčutljiv, neprizadet. Največ škode je povzročil v odnosu do Nastje, saj je v ključnih trenutkih, ko bi lahko rešil zvezo, pijan, nepripravljen na resno, trezno, iskreno razmišljanje. Tega se zaveda, zato se še bolj zapija in uničuje.

Motiv spreminjanja in odraščanja

Spreminjanje in odraščanje je v romanu prikazano skozi zavedanje preteklosti. Starejši književni liki, kot sta Matjaž in Nastja, se pogosto spominjajo preteklosti, in sicer kot nečesa lepega; mlajših se to ne tiče, oni živijo mladost, ne da bi se je zavedali, njen pomen bodo dojeli šele, ko bo minila, ko bodo torej sami odrasli in se bodo spremenili.

Matjaž se je začel **spreminjati** v Grčiji, kjer sta bila z Nastjo. Takrat je bil vanjo zaljubljen, oboževal jo je v celoti, od takrat naprej pa razpada s pesmijo na ustih. Poleg nje se spominja nekdanjih deklet, mojce, Barbare, polnosti grških otokov, Pimlica in galerije Tate, njegove upornosti v 60. letih in sodelovanja z gledališči v 70. Spreminjajo se tudi stavbe in okolica okrog njega; Trg republike včasih ni bil pozidan, ta nekoč je tudi njegova mladost; to imenuje civilizacijsko grobišče, marmorna grobnica ljubimcev in ironično pripomni, da svet fantastično napreduje. Dolgo nazaj je začel tudi snemati; začetki so bili optimistični. Sodeč po Mitjevi kritiki je vrhunec disegel s prvo solistično ploščo in z albumom s Feniksi, zdaj je v fazi, ko ne more več seči na vrh. Nekoč je bil proti nečemu, sicer morda iz naivnosti ali iz same želje po biti proti, v današnjem času globalizacije potrebe po neki dramatični upornosti ne čuti več. Nekdanja upornost je bila pravzaprav le navidezna, saj ni bil ne v Vietnamu, ne v vladi, ne v zaporih. Vpraša se, zakaj se gre mulca, če je iz njegove mladosti ostalo le nekaj shiranih spominov. Tudi ljudje iz njegove generacije so nekaj postali, danes so pomembni državniki, on pa ni nič. Ima se za fantoma, poslednjega Mohikanca iz leta 1968. njegov odnos do mladosti, spreminjanja – včasih je čutil svet v prvinskosti, v vsej ostrini, danes pa je brezbrizen, ne najde več smisla – je podoben Prešernovemu Slovesu od mladosti; **oba umetnika nista imela sreče v mladosti**, a vseeno je nekaj v njej, česar pozneje ni več. Starost, odraslost, je slabša kot naivna

mladost.